

בס"ד, ערב ש"ק לסדר "וברך את עמך" כי תבוא, תשפ"ה

"עוגת הגזר והוידוי"

החקלאי קבע פגישה דחופה עם המשגיח בשעת בוקר מוקדמת, בלא שגילה לו את סיבתה כדי שהלה לא יכין "תירוצים".

המשגיח שלא רצה לצאת לדרך קודם התפילה (שו"ע או"ח פ"ט ג), הקדים ובא למקומו של החקלאי כבר בערב, וכיון שהיה נודע כת"ח, הוזמן לשאת דברים בין מנחה למעריב. הוא דיבר בהלכות ביכורים ווידוי מעשרות. דיון ער התפתח בעקבות דברי המשגיח, שאין מביאין ביכורים מתמרים שגדלים בהרים (פ"ב מביכורים ה"ג) שאין מובחרים, דבר שהחקלאים אמרו שכך היא המציאות המוכרת להם, אולם כאשר המשגיח לימד את דברי הירושלמי שאין מביאים ביכורים מאיזור בית שאן למרות שמדובר בעמק כיון שאין הם מובחרים (בישינין - ירושלמי ביכורים פ"א ה"ג). הוויכוח התלהט, רבים טענו שבמציאות המוכרת לנו המציאות שונה¹... המשגיח סיכם את הדיון הלכה למעשה, ואמר שכשהוא קבע מהיכן להביא ביכורים משדותיו של החקלאי, הוא פטר מטע אחד שהיה בהר ואחד שהיה בבית שאן. וכמובן הפגישה עם המשגיח הפכה למיותרת!

החקלאי עמד בכניסה למקדש כדי לומר "וידוי מעשרות", הבודק, ביקש להניח את תיקו לבדיקה לפני העברתו לשמירת חפצים שלפני המקדש, החקלאי פתח את תיקו, והנה הוא שם לב שיש לו "עוגת גזר" מיבול מעשר שני. הוא נבהל שהרי קודם אמירת וידוי מעשרות יש חיוב לבער כל פירות מעשר שני. וכיצד יאמר הוידוי ועוד שהוא בשרי והעוגה חלבית? השומר המנוסה הרגיע אותו: "תבשיל כמבוער" (רמב"ם פ"א ממע"ש ט"ז)², העוגה לא מעכבת לאמירת הוידוי. והחקלאי הנרגש אמר בכוונה גדולה את הנוסח: "לא עברתי ממצוותיך... ברך את עמך ישראל ואת האדמה...! אמן!

הוא כבר העניק שירותי "ספירת מלאי" לחברות רבות - הפעם זה שונה. הוא נדרש על ידי החקלאי, לעבור על התיעוד והביצוע של שלש השנים האחרונות ולבדוק האם המצוות של "מתנות זרע הארץ" קויימו כהלכתן (רמב"ם מע"ש יא א'), כדי שהחקלאי יוכל לעלות למקדש (לכתחילה, ובדיעבד בכל מקום - רמב"ם מע"ש יא ו'), ויאמר שם "וידוי מעשרות" שבו הוא מפרט שקיים את המצוות הללו כתקן (פש' כי תבוא), ולא יהיה דובר שקרים בפני המקום (עיי' חינוך תרז).

הבדיקה עלתה שחסר תיעוד על הפרשת 'ביכורים' בחלק ממטעי התמרים המרובים של החקלאי, כך שהחקלאי לא יכול לומר וידוי מעשרות שכולל את האמירה: "בערתי הקודש (=ביכורים) מן הבית" (רמב"ם שם הל' יד).

החקלאי נדהם. הוא העסיק משגיח כשרות שקיבל את שכרו בעין יפה ובחווה מפורש: "אחראי לכל מתנות זרע הארץ"! ויתירה מזו על פי הנחיית המשגיח הוא נסע בעצמו למטעי התמרים על פי רשימה מסודרת שהכין לו המשגיח ובצר את הביכורים והעלה בעצמו למקדש (פ"ב מביכורים כ"א ושם מתי ניתן באמצעות שליח).

השוואה בין רשימת מטעי התמרים שבבעלותו לבין מטעי התמרים מהם הוא הפריש ביכורים, אכן אישרה את הביקורת - משני מטעים לא הופרשו ביכורים! צער רב אחז בחקלאי, הן על ביטול מצות ביכורים, הן על אי יכולתו לקיים מצות וידוי מעשרות. ובנוסף אכזבה נוראה שאי אפשר לסמוך על המשגיח, שמי יודע האם לא הכשיל אותו באי קיום מצוות נוספות?

קודם זימון המשגיח לבירור נוקב, הוא ערך "סקר קרקעות" לגלות שאכן שרשומות על שמו ולא רק "לקנין פירות" שפוטר מביכורים (פ"ד מביכורים ה"ו) והתגלה שהרישום ללא דופי.

² ואכמ"ל לגבי חיוב תרו"מ בגזר, והאם מעשרות דרבנן מעכבים בוידוי מעשרות.

¹ עיי' ספ"ד 'ציפורי' עמ' 320 בהצעת הסבר.